

LLIBRES

Sensació sàdica de buit

Ponç Puigdevall

LA TÈCNICA MERAVELLOSA

Max Besora
Males Herbes
270 pàgines. 14 euros

A la seva primera novel·la, *Vulcano*, Max Besora (Barcelona, 1980) obria un forat sota els peus del lector i el feia caure en l'ambient apocalíptic que regnava a l'illa de Sant Patrici del Paradís després que les autoritats alertessin els seus habitants de la imminència d'una erupció volcànica: a poc a poc, tothom anava fugint, però el narrador s'estimava més quedar-se sota el volcà, llegint Malcolm Lowry, contemplant com la seva ment derivava del pla real cap a zones oníriques i abstractes, fent que l'humor —negre— rimés amb l'horror, i dirigint invectives cruels contra tot el gènere humà.

Era aquella una novel·la de catàstrofes construïda a la manera d'una sèrie B i narrada com si fos un acudit culte: era una visió caricaturista de la realitat amb uns quants passatges que assolien algun presagi de fulgor estètic singular, tot escrit des de l'enginy i la ironia i, sobretot, amb molt de sarcasme, com si la sàtira es convertís en l'eina de treball essencial de Besora, incorporant mecanismes del còmic i incloent arreu un menyspreu per la literatura *seriosa*, a la recerca premeditada de les arrels populars de la lectura. El perill era que tot es podia contaminar massa d'un to excessivament ingenu i infantil, i que l'apocalipsi



Max Besora és partidari d'arguments surrealistes, diàlegs naïfs i un humor excèntric i inexplicable. / MALES HERBES

acabés esdevenint irrisori i guinyolesc.

Ara, a *La tècnica meravellosa*, el món al campus universitari de Sant Jeremies continua sent igualment atroç i delirant, ple d'una energia violenta i perturbadora, però l'esgarrifosa sensació sàdica de buit que descriu Besora s'acaba igualint per la presència constant de l'homenatge lúdic a la tecnofantasia pulp, com si el mateix autor s'espantés de la realitat que li surt i l'hagués d'emascarar amb un humor que no sempre compleix amb la feina assignada.

A pesar que a les millors pàgines un topa de cop amb uns resultats de prestidigitació verbal eloqüent i rara, els acudits no sempre aconseguen l'efecte buscat: tot el que no fa riure avorreix, i és una veritat universalment reconeguda que veure sempre el rostre de *La Gioconda* amb els bigotis pintats pot ser un pèl fatigós.

És cert que *La tècnica meravellosa* està escrita al marge de la tradició autòctona, que Besora es diverteix demolint dogmes, creant temps ambigus i suspenent el sentit, que la veu narradora és ju-

ganera i colorista i que no sembla que s'acabi mai de créure el que està passant —perquè l'aventura que emprèn J. R. per alliberar Rosetta Stone de la secta que l'ha abduït no deixa de ser una paròdia de les novel·les d'aventures interminables on la lluita entre el bé i el mal només es produeix a la galàxia de la fantasia—. És cert que hi ha la voluntat de ser eficaç, però ni la tria de noms grotescos, ni la disseminació arreu de prefixos pseudotecnològics o falsament científics, ni la barreja de frases tòpiques amb ex-

pressions col·loquials, ni l'ús d'una llengua gens estàndard, ni l'humor bèstia i sangonós, res no acaba de convèncer el lector de la pretesa radicalitat de la novel·la: *La tècnica meravellosa* té el to dels llenguatges iniciàtics de l'adolescència, d'argot privat, però tant els alumnes com els professors, a pesar de la inventiva d'esmentar-los d'una altra manera, tenen els tics i les cares de sempre.

La tècnica meravellosa només aça el vol quan Besora deixa de perseguir la sorpresa salvatge, quan abandona la necessitat de ser còmic i l'obligació de burlarse del que narra i, sense por, se submergeix en l'absurd, en la descripció del món del malson patètic, en el món estrany i tràgic de la realitat perquè la realitat es contempla a través d'un microscopio.

El talent de Max Besora surt quan, sense por, se submergeix en l'absurd

pi: llegeixi's, per exemple, els primers paràgrafs del segon capítol, quan l'escarabat 107.676, que pateix de fototaxi aguda, puja al món exterior a la recerca de menjar, és aixafat per una vamba de tennis blanca i impol·luta i, minuciosament, absurdament, es van descrivint de baix a dalt les diferents parts del cos de la seva propietària.

És gràcies als esclats de prosa de passatges tan potents com aquest que cal confiar en el talent de Besora, i creure possible que hi haurà algun dia en què es podrà compartir del tot la hilaritat que *La tècnica meravellosa* provocarà en els lectors partidaris dels arguments surrealistes, dels diàlegs naïfs i de l'humor excèntric i inexplicable.